

Anna, Ann Britts mormor, föddes den 9 december 1879 som åttonde och yngsta barnet till Nils Ersson och hans hustru Anna Persdotter i Acktjärä, Hanebo socken i Hälsningland. Acktjärä ligger 6 km nordväst om Kilafors.

När Anna föddes hade redan fyra av hennes syskon dött och kvar fanns bara tre bröder, Per, Erik och Nils. När Anna var fyra år dog även hennes pappa.

Mormors far Nils var född 1831 i byn Sörfly, 3 km sydöst om Acktjärä. Hans pappa var soldat och hette Erik Svärd och hans mamma hette Sigrid Persdotter. Nils var nummer fyra i en syskonskara på sex barn. När Nils var 19 år dömdes han för stöld till ”2 timmars halsjärn ute på marken” (antagligen utanför kyrkan så att alla kunde spotta på honom), ”28 dygn på vatten och bröd” och dessutom ”kyrkoplikt 1850” (varenda söndag, hela året, måste han gå i kyrkan). Vi får hoppas att det hjälpte honom att bli en bättre människa, han åkte i alla fall aldrig fast för något mer brott. Nils flyttade så småningom hemifrån för att arbeta som dräng.

När Nils mamma, Sigrid, dog 1860 (i spetälska) flyttade hans syster Karin hem för att hjälpa deras pappa Erik (soldaten) och yngste brodern Olof. Olof emigrerade 1869 till Amerika, men Karin bodde kvar hemma hos sin pappa Erik så länge han levde. Kanske det inte bara var uppoffring från hennes sida, för Karin dog 1880 i den gamla bibliska sjukdomen spetälska, liksom sin mamma. Den sjukdomen har ju ett mycket långsamt förlopp, så kanske var hon redan märkt av sjukdomen när hon flyttade hem 1860. Karin måste ha varit en av de sista i Sverige som dog av spetälska (1).

Nils arbetade 1860 som dräng i Acktjärä och träffade där sin blivande hustru, min mormors mor, torpardottern Anna Persdotter. Hon blev med barn och deras son, Per, föddes i september 1860. När Anna ännu en gång blev gravid fick hon med sig Nils till prästen och de gifte sig 1863, 2 månader innan dottern Margareta föddes. Till att börja med bodde de hemma hos Annas föräldrar i Acktjärä, men några år senare flyttade de till ett eget torp i närheten.

Antagligen var torpet gammalt och dragit för barnen dog på löpande band. Först sonen Erik 1867 och sedan, 1871, dottern Margareta och den lille nyfödde sonen Nils och därefter, 1876, deras nya dotter Margareta. Men deras dotter Anna överlevde och tur var ju det, hon skulle ju bli min mormor!

På den tiden var det vanligt att man döpte ett nytt barn till samma namn som det döda barnet, så i mormor Annas familj hade det funnits två Erik, två Nils och två Margareta. Makabert, kan man tycka! I vissa olycksdrabbade familjer kan man se att de gång på gång döper sin nye son till samma namn som de döda sönerna och till sist kan de ha kommit fram till Carl nummer 7 eller 8. Men kanske ansåg Annas föräldrar att det redan hade gått troll i namnet Margareta eftersom de döpte min mormor till Anna!

Min mormors mor, som ju också hette Anna, blev alltså ensam med fyra barn år 1883 när min mormors far Nils dog. Mormor Anna var då 4 år gammal och hennes bror Nils var 8, men Erik var 15 och Per 23 år, så både Erik och Per kunde hjälpa till med försörjningen. Anna och brodern Nils bodde hemma tills deras mamma dog

1888, Anna blev då kvar i Acktjärna som piga och Nils flyttade till Bollnäs, brodern Erik hade redan gift sig och flyttat till Gävle.

Den 10 november 1906 flyttar mormor Anna från Hanebo till Söderhamn för att bli hushållerska i Mariehill, står det i inflyttningslängden i Söderhamn. I Mariehill väntar änklungen, min morfar, Alfred med sina tre moderlösa barn, Elsa Maria född 1901, Olof Helge född 1903 och Astrid Johanna född 1905.

Alfred var nästan lika snabb som hans pappa Jöns var en gång i tiden när han träffade på Alfreds mamma Anna Maja. Anna Maja blev ju med barn på en gång! Mellan Alfred och Anna blev det också kärlek vid första ögonkastet, bröllopet en månad senare och jag har hört berättas att morfar Alfred, när mormor väntade Ingrid, ville ha en pojke som skulle heta Olle, men att han istället kallade sin dotter för Olle. Ingrid gillade inte det, har hon berättat, men kunde ändå inte låta bli att svara när han ropade på henne. Olle! – Jaa!

(1) Mormor Annas farmor **Sigrid** hade alltså spetälska och även hennes syster **Gertrud**. Antagligen hade de smittats av sin mamma, för spetälska smittar väldigt dåligt och det är nästan uteslutande spädbarn som smittas, vanligtvis av sina mammor. Sjukdomen har som sagt ett mycket långsamt förlopp och bryter oftast inte ut förrän i vuxen ålder, den smittade har då redan hunnit gifta sig och skaffat egna barn. I detta fall vet vi ju att mormors fars syster Karin var smittad, men det var faktiskt så att även deras äldre bror Per dog i spetälska.

Prästerna skriver oftast inte att dödsorsaken var just spetälska, av finkänslighet får man förmoda, men i husförhören har de ibland noterat att personen var spetälsk. Det är därför svårt att veta hur många i släkten som blev smittade och hur långt tillbaka i tiden smittan sträckte sig. **Sigrid** spred ju smittan vidare till åtminstone två av sina barn, Karin och Per. Karin hann som tur var inte få några barn innan sjukdomen bröt ut, men Per hann bilda familj och få flera barn innan han blev sjuk. Sigrids syster **Gertrud** gifte sig också innan hennes sjukdom bröt ut och fick två barn som nådde vuxen ålder och jag är rädd för att åtminstone hennes dotter spred sjukdomen vidare. Nils själv, mormor Annas far, dog vid 53 års ålder av "njurlidande" enligt prästen, men som sagt, säker kan man inte vara. Men hans dotter Anna, hade ju i alla fall inte sjukdomen!